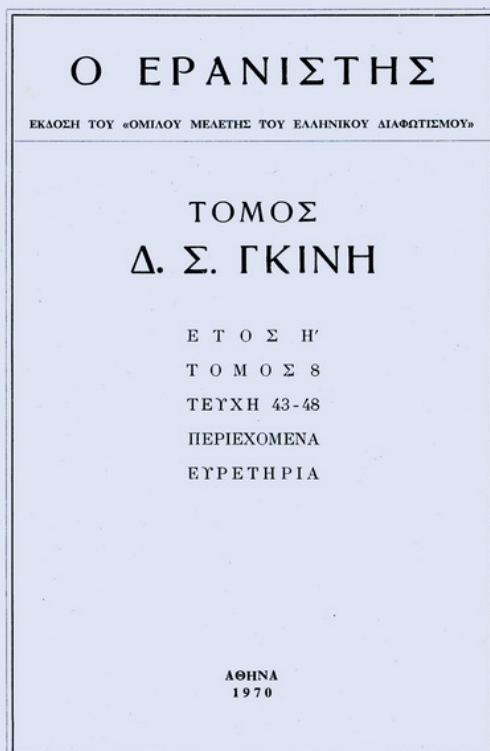

The Gleaner

Vol 8 (1970)

In Honour of D. S. Ginis

Προσφώνηση

Κ. Θ. Δημαράς

doi: [10.12681/er.10468](https://doi.org/10.12681/er.10468)

Copyright © 2016, Κ. Θ. Δημαράς

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Δημαράς Κ. Θ. (2016). Προσφώνηση. *The Gleaner*, 8, ζ'-ι'. <https://doi.org/10.12681/er.10468>

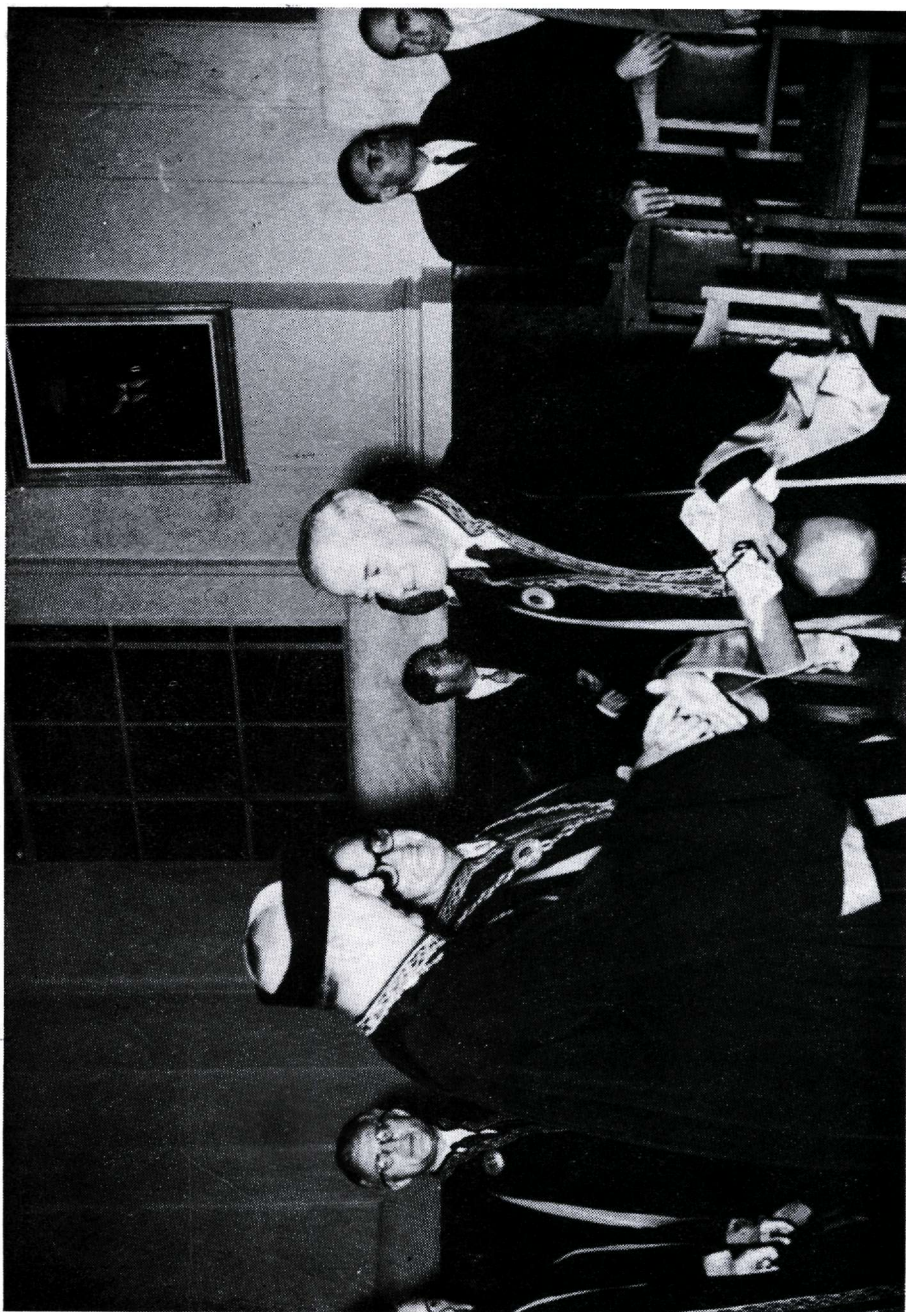
Ἀγαπητὲ Φίλε

Ὅποιος καλλιεργεί τὴν ἐθνικὴ μνήμη, ἐπόμενο εἶναι νὰ συγκομίσει τὴν εὐγνωμοσύνη τὴν ἐθνική. Θυμοῦμαι τὶς πρῶτες ὥρες, ὅταν σὲ παρακολουθοῦσα νὰ δουλεύεις, μὲ αὔξουσα ὀλοένα ἀφοσίωση, στὸ μεγάλο ἔργο τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας. Κι ἐδῶ θὰ εἶταν ἀταίριαχτο νὰ μὴν ἀναμνησθῶ τοῦ πρόωρα χαμένου Βαλερίου Μέξα, ὁ ὁποῖος, φεύγοντας, σὲ ἄφησε νὰ ἐπωμισθεῖς μόνος τὴν βαρεῖα εὐθύνη τῆς συναγωγῆς τοῦ ὕλικου, τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν λεπτομερειῶν, ἐπάνω στὴν διευθέτηση τοῦ ἔργου, καί, τελικά, τῆς τεχνικῆς ἐπεξεργασίας, μὲ ὅ,τι αὐτὴ ἀπαιτεῖ ἀπὸ εὕρεση καὶ ἀπὸ πρωτοβουλία. Ταξίδια, περιοδεῖες ὑπὸ ὄρους συχνὰ δυσμενεῖς, ἀναζητήσεις, καὶ ἀναζητήσεις λύσεων καὶ προσπελάσεων, ἐχθρότητες, φθῶνοι στὸν δρόμο, μικρόφυγχες ἰδιοτέλειες, καί, τὸ χειρότερο, ἀδιαφορίες.

Καὶ τὸ ἔργο θεμελιωνόταν, ἐκτιζόταν, ὑφανόταν· 1939, 1941 οἱ δύο πρῶτοι τόμοι, καὶ ὁ τρίτος, μὲ μία μεγάλη διακοπὴ στὰ μισὰ του, 1957. 10928 τίτλοι, δοσμένοι στὴν μεγίστη πλειονότητά τους ἀπὸ αὐτοψία· μπορούμε νὰ λογαριάσουμε ὅτι ποιοτικὰ ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἄφησε ἔξω ἓνα ἐλάχιστο ποσοστὸ ἀπὸ σημαντικὰ δημοσιεύματα, ἐνῶ ποσοτικὰ θὰ ἐκάλυψε ἐπάνω ἀπὸ 80% τῆς συνόλης παραγωγῆς βιβλίων στὴν ὁποία ἀναφέρεται, 1800-1863. Θὰ ποῦμε συνεχίζοντας τί ἐσήμανε ἢ προσφορὰ αὐτὴ σχετικὰ μὲ τὴν νέα ἑλληνικὴ ἐπιστήμη, τὴν ἐπιστήμη τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ· πρὶν ὅμως περάσουμε στὸ θέμα τοῦτο, θέλω νὰ προβῶ σὲ μιὰν ἄλλη παρατήρηση: πόσο ἢ ὑπαρξὴ τέτοιων ἔργων, ἀπὸ μία ποιότητα καὶ πέρα, συντελεῖ ἔμμεσα στὴν προαγωγὴ τοῦ κλάδου στὸν ὁποῖο ἀνήκουν. Ὑπάρχει καὶ σὲ τοῦτο ἓνα ὄριο: κάτω ἀπὸ μία ποιότητα ἢ παρουσία ἐνὸς ἔργου κακοῦ ναρκώνει τὴν ἔρευνα, ἐλαττώνει καὶ τὴν διάθεση καὶ τὶς δυνατότητες γιὰ τὴν συμπλήρωσή του, τὴν ὀλοκλήρωσή του· ἀντίθετα, ὅταν ἔχουμε τὴν ἐφετῆ ποιότητα, τότε τὸ ἔργο γίνεται κίνητρο, ὀρμητήριο γιὰ χρήσιμες ἀναθεωρήσεις, γιὰ πε-

ραιτέρω εξορμήσεις προς την ίδια κατεύθυνση. Αυτό έγινε και με την Βιβλιογραφία σου: η όφειλή μας, δέν περιορίζεται σε μόνα όσα κατόρθωσες, αλλά επίσης σου όφείλουμε και όσα ενέπνευσες, όσες προσθήκες και συμπληρώσεις έπαρουσιάστηκαν σε όλην αυτήν την μακρά σειρά έτών, έξαρτημένες από την Βιβλιογραφία σου, σαν ώριμοι καρποί επάνω στο δένδρο που είχες εσον φυτεύσει και καλλιεργήσει.

Μά έτσι ξεροχομαι στην συγκεκριμένη όφειλή μας: αν υπέφερε από κάτι ή επιστήμη των νεοελληνικών πραγμάτων ως τους καιρούς μας (έννοω κάτι βασικό, όχι κάτι μοναδικό), τούτο ήταν ό,τι θα όνόμαζα ή λαογραφική, από προφορική παράδοση και από προφορικές πληροφορίες, μεθόδευση της αντίστοιχης έρευνας. Ο τρόπος αυτός της εργασίας δέν έπανε να λειτουργείται και σήμερα, γιατί ή μεθόδευση, προκειμένου για κάθε συλλογική εκδήλωση, είναι πάντοτε, σε κάποιο ποσοστό, συνάρτηση της ιδιοσυγκρασίας εκείνων που την ασκούν: αλλά δίπλα στο συνεχιζόμενο τούτο σύστημα, είναι πλέον αρκετά χρόνια που διαπιστώνεται μία στροφή, προς την γραπτή τεκμηρίωση την στηριγμένη στο έντυπο. Βέβαια, όπως λέει ό Chamfort, για να επιτευχθεί στην παιδεία μία αισθητή μεταβολή, πρέπει να έχουν όλα έτοιμασθεί από πριν, και, άκόμη, να γεννηθεί στην ώρα του εκείνος που θα την πραγματοποιήσει χωρίς άμφιβολία, με κάποιες προσεγγίσεις, όλα αυτά συνέβαιναν στο διάστημα που χωρίζει τó ξεκίνημα της Έλληνικής Βιβλιογραφίας από την συντέλεσή της: έχουμε για τούτο, δύο τεκμήρια, τó ένα άρνητικό και τó άλλο θετικό. Άρνητικό είναι τó τεκμήριο που βγαίνει από την μεγάλη προσπάθεια του Αιμιλίου Legrand: τó έργο του, πολύτιμο για την γνωριμία με την μεταγενέστερη Ελλάδα, δέν απέδωσε σε ενέργεια, στους καιρούς όπου έβγαине, ό,τι περιείχε σε δύναμη. Τώρα είναι ή ώρα και για την διερεύνηση του πρώιμου και του ύστερου νέου έλληνισμού. Τó θετικό τεκμήριο, αυτό είναι: ό καλός τρόπος με τον όποιο μπόρεσε να χρησιμοποιήσει ή έλληνική επιστήμη, σε κάποιο ποσοστό της, όχι μεγάλο, αλλά ποιοτικά αξιόλογο, τó προσφερόμενο καινούργιο όργανο των νεοελληνικών μελετών. "Άλλωστε δέν πρέπει να ξεχνούμε ότι αν και στην έρευνα, ή λειτουργία φτιάχνει τó όργανο, επίσης άληθινó αν όχι και άληθέστερο είναι τó ότι ή ύπαρξη του όργάνου προκαλεί την λειτουργία." Αν ή επιστήμη του νέου έλληνισμού, αν ή γνωριμία με τον δέκατο ένατον έλληνικόν αιώνα φαίνεται να αρχίζει να παίρνει τον σωστό δρόμο στους καιρούς μας, τούτο κατά πολύ όφείλεται στην ύπαρξη της Έλληνικής Βιβλιογραφίας Γκίνη-Μέξα.

Ἀναγόρευση τοῦ Δ. Σ. Γκίνη σέ ἐπίτιμο διδάκτορα τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (12 Μαΐου 1960).

Τέτοια, και τόσα είναι τὰ ὅσα προσέφερες στὴν νεοελληνικὴ ἔρευνα, στὴν κατεξοχὴν νεοελληνικὴ ἐπιστήμη. Δίπλα σὲ αὐτά, δὲν ξεχνοῦμε και τὶς ἐπιδόσεις σου σὲ ἄλλους κλάδους τοῦ ἐπιστητοῦ, και μάλιστα στὴν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ βυζαντινοῦ και μεταβυζαντινοῦ δικαίου, τὶς ὁποῖες, και ἂν δὲν εἶχαμε εὐκαιρίες μόνοι νὰ προσπελάσουμε, γιὰ τὴν σχέση τους μὲ τὴν ὅλη νεοελληνικὴ παιδεία, οἱ ὑπεύθυνες και ἐπίσημες τιμὲς ποὺ τοὺς ἀπονεμήθηκαν ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, θὰ ἀρκοῦσαν γιὰ νὰ τὶς κρατοῦν ζωντανὲς στὴν συνείδησή μας. Ἡ τιμὴ τὴν ὁποία ἐμεῖς σοῦ ἀπονέμουμε, καμωμένη ὄχι μόνο ἀπὸ θαυμασμό πρὸς τὸ ἔργο, ἀλλὰ και ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐκφράζει ἰδίως τὴν εὐγνωμοσύνη τῶν διαδοχικῶν γενεῶν οἱ ὁποῖες, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς συνομηλίκους σου και φθάνοντας ὡς τοὺς πολλοὺς νεωτέρους μας, ἔζησαν τὴν ἐπιστημονικὴν τὴν ζωὴν στὶς καλύτερές τους ἐκδηλώσεις, ἄμεσα ἐξαρημένη ἀπὸ τὴν παρουσία σου μέσα στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Μὲ αὐτὰ ποὺ λέω, ἐξαίρω ἐδῶ τὴν φιλία διάθεση και τὴν πρόθυμη συμπαράστασή σου σὲ κάθε ἐπιστημονικὸν προβληματισμὸν στὸν ὁποῖο μπορεῖ κάτι νὰ προσφέρει ἢ μακρὰ οἰκείωσή σου μὲ τὰ θέματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Ἐμμεση, λοιπόν, ὀφειλή, ἐπιστημονικὴ, ἀλλὰ και ἄμεση, ἀνθρώπινη.

Μιλῶ πρῶτιστὰ ἐδῶ στὸ ὄνομά μου, ἀγαπητὲ Φίλε· μιλῶ ἐπίσης στὸ ὄνομα τῶν συνεργατῶν οἱ ὁποῖοι θέλησαν και μπόρεσαν νὰ σὲ τιμήσουν στὸ τεῦχος αὐτὸ τοῦ περιοδικοῦ μας. Ἀλλὰ ἀκόμη θὰ εἶταν σωστό, και ἔχω συγκεκριμένες περιπτώσεις ὑπόψη μου, νὰ λεχθεῖ και πρὸς ἐσένα και πρὸς τοὺς ἀναγνώστες τῶν γραμμῶν αὐτῶν, ὅτι ἐμεῖς οἱ ὀλίγοι μιλοῦμε στὸ ὄνομα ἑνὸς πολλοῦ εὐρύτερου κύκλου λογίων, οἱ ὁποῖοι μᾶς παραστέκουν αὐτὴν τὴν ὥρα γιὰ νὰ βεβαιώσουν και αὐτοὶ μαζί μας ὅτι ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν νέα ἑλληνικὴ γραμματεία, σοῦ εἶναι εὐγνώμονες, γιατί, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον συνετέλεσες στὴν ὀρθὴ ἐπιστημονικὴ γνῶση τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετίας, στὰ χρόνια ἰδίως ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐστάθηκαν ἀποφασιστικὰ γιὰ τὴν διαμόρφωση τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ. Καὶ μαζί, σὲ ἕναν εὐρύτερον ἀκόμη κύκλον, ποὺ κι ἐκεῖνος ἀντιπροσωπεύεται στὶς σελίδες τοῦ τόμου τούτου, σὲ χαίρουν ὅσοι ἤθελαν νὰ τιμήσουν, πέρα ἀπὸ τὶς βιβλιογραφικὰς, και τὶς ἄλλες σου ἐπιστημονικὰς ἐπιδόσεις.

Ὅλοι, λοιπόν, εὐχόμεσθε, γιὰ τὸ καλὸ τῆς παιδείας μας και γιὰ τὴν χαρὰ τῶν οἰκείων, τῶν φίλων σου και τῶν γνωρίμων σου, νὰ συνε-

χίσεις σε μία εὐτυχισμένη και γόνιμη μακροημέρευση τὴν προσφορά σου στὰ ἑλληνικὰ γράμματα.

Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑΣ

Βαθύτατα συγκινημένος γιὰ τὴν τιμὴ πὸν ἔγινε στὸ πρόσωπό μου ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ ΟΜΕΔ και τὸ περιοδικό μας, θέλω μὲ τὴ σειρά μου νὰ εὐχαριστήσω ἐκείνους πὸν εἶχαν τὴν πρωτοβουλία τῆς εὐγενικῆς αὐτῆς χειρονομίας καθὼς και ὄλους, παλαιότερους και νεώτερους ἐρευνητές, ὅσοι μὲ τὴ συνεργασία τους ἐλάμπρυναν τὸ ἀφιέρωμα τοῦ Ἑρανιστῆ, και ἀκόμη τοὺς πολλοὺς ἐκείνους φίλους, πὸν ξέρω πόσο θὰ ἤθελαν νὰ παρευρίσκονταν στὴν ἐορταστικὴ σὺναξη τοῦ περιοδικοῦ μας χωρὶς τελικὰ νὰ τὸ κατορθώσουν. Τιμώντας τὸ ταπεινό μου ἔργο, μοῦ ἔχουν προσφέρει τὸ ὠραιότερο ἀντίδωρο.

